



Keure ende ordonnantie op de back-neringe binnen de stad Goude

<https://hdl.handle.net/1874/9067>

10

KEURE
E N D E
ORDONNANTIE,
O P D E
B A C K - N E R I N G E
binnen de Stadt
G O U D E.



T O T G O U D A,
Gedrukt by Kornelis Dyvoort, Stadts Druk-
ker, in 't vergulde A B C. 1664.

Alsoo voortijds ver-
scheiden Ordonnantien zijn ghe-
maect, op 't stuck van 't Backen,
streckende daer toe dat 't Broot van
goede ende oprechte stoffe gebac-
ken, ende den goeden luyden, son-
derlinge den Armen, haer volle ge-
wichte ghelevert mochte worden,
ende dat die, eenfdeels ten insichte
van den jegenwoordigen tijdt, son-
derlinge mits de groote rijfinge en-
de duyrte in 't Koorn, dienen ver-
andert, ende met eenen behoorlijc-
ke voorsieninge gedaen, dat de Ar-
men hun Broodt tot eenen sekeren
ende gestelden prijs mogen koo-
pen; ende dat de onmatige gierig-
heydt van eenige personen, ten
opsichte van 't Backen ende Broot-
verkoop-

verkoopen , mach werden gebrey-
delt , ende , voor soo veel mogelijk
is , belet : Soo hebben den Schout,
met mijn Heeren van den Gerech-
te der Stadt Goude , na rijpe beraet-
flaginge , gemaectt en gestelt , de
naervolgende Keure ende Ordon-
nantie , die Sy willen ende gebieden
van nu voorts , by eenen yegelijc-
ken , onverbrekelyck onderhouden
te worden , op de boeten , breucken ,
ende verbeurten hier naer verklaert.

Eer

I.



Erstelijck / dat niemant van nu voorttaen binnen dese Stede de Neringe van Backen ende Broot-verkoop en sal moghen doen / 't en 3p hy voortter deser Stadt 3p / ende gedaen hebbe den Eedt hier nae in dese O'donnantie gestelt.

II.

Ende en sullen de Backers den Molenaers niet min ofte meer Mael-loons mogen gheven / dan haer lupder belooninge by die van den Gerechte ghestelt / ende begroot is / of sal werden: of tot dien eynde met de Molenaers eenigh ander verdragh te mogen maecten / op de boete van thien gulden.

III.

In't mengen van 't Tarwen-Meel en sullen geen Backers mogen gebropcken eenigh Kozt-Meel / Koznel / hermalen Semelen / of oock eenige andere substantie van Gerste / Haber / Erreten / Boonen / Spelt / Wicken / ofte iet desghelijcks ; noch daer by eenighe andere practijcken / tot vervalschinghe ofte bedervinghe van 't selve Meel doen : maer sullen daer toe alleenlijcken besigen Meel ghekomen van klaren Tarwe / t' elcken op

pene van gestraft te werden vooz de eerste repse in een boete van vijf-en-twintigh gulden/de tweede repse vijftigh gulden/ ende de derde repse upt het Gilde gestelt/ ende voozts gestraft te werden naer exigentie van saecken: behalven de verbeurte van het Broodt ten behoude van den Armen.

IV.

Om de waerheydt daer van te weten / sal den Officier / bevindende eenigh Broodt daer op merckelijke suspitie valt / t' allen tijden de Backers / hare Hupsvrouwen / broodige Dienaers / Versteeksters / of eenige van hen / mogen ontbieden vooz den Gerechte (naer haere voozgaende Verklaringe) om hem by Eede te sweren. Ende soo wie verwitticht wesende niet en quame / of komende / hem onwilligh toonde den Eed staendsvoet te doen / sal het selve ghehouden worden vooz bekeurt / ende dienvolgende sonder vorder ondersouck voozts gebaren worden tot straffinge als voren.

^V
 Welverstaende dat een vijfdpart Roxt-Meel / ghebupt zijnde dooz een bupl / in 't Roggen-Broodt sal mogen werden ghedaen / sonder meer / op den Eed hier achter geinsereert / ende daerenboven op de boete van vijf-en-twintigh gulden vooz de eerste repse / vijftigh gulden vooz de tweede repse / ende vooz de derde repse arbitrale cozzectie / met suspensie van hare Deringe.

Alle

VI.

Alle Broodt / 't 3p Wit / Tarwen / ofte Rogge / hoe kleyn 't selve oock 3p / moeten de Backers met haer gewoonlijke ende opghetepckende Merck beschedelijck tepckenen / op datmen 't sal onderkennen / t' elcken op een boete van thien gulden / ende de verbeurte van 't onghemerckte Broodt / ten behoube van den Armen. Ende om 't selve te onderbinden / sal ygelijck / by wien men onghemerckt Broodt vindt / onder sijn / ofte haren Eed geloofst worden ; daer naer de gebzekige als vozen gestraft sal werden.

VII.

Alle Deech / in forma van Broodt zijnde / ende wegende seven pont / sal hebben vooz uptrijffen of opdzoogen / twee loodt ; ende den Deech van vierdalf pont / sal hebben een loodt ; ende den Deech van seven viendeel / een half loodt ; ende soo voozts naer advenant : wel verstaende wat boven de twee looden tot vier looden toe te licht weecht / daer van sal men verbeuren van elcke loodt ses stupvers / ende boven de vier looden tot acht looden toe van elck loodt achtiën stupvers / ende boven de acht looden van elck loodt ses gulden / de halve ende vierendeelen naer advenant : ende den Deech sal werden getepckent met een Wapen van de Stadt / ende by den Backer opgebakken / ende gebakken zijnde sal terstont ten behoube van den Armen gebracht werden.

VIII.

Ten eynde de Backers te beter oorzaeck sullen hebben om te sien dat sy de goede luyden goet ende behoorlijk Broodt verkoopen / van goede stoffe backen / ende ter voller gewichte / conformde jegenwoordige Ordonnantie ; sullen niet alleen (na ouder gewoonte) de Schepenen / maer oock den Officier deser Stede / oock soodanige andere Secommitteerden die tot sulcks by die van den Gerechte specialijcken gestelt zijn / of sullen werden ; ten allen tijden / ende soo dickwils hen goet dunckt / of dat de noodt sulcx sal verepschen / ende sulcx oock soo wel 's morgens vzoegh ende 's avonts laet / als by dage / moghen gaen visiteren in alle Backers hupsen / niet alleen in hare voozhupsen / maer oock in hare backerijen / om op alles (soo veel mogelijk is) behoorlijke op ende toeficht te nemen / dat de jegenwoordige Keure ende Ordonnantie in alles moge werden achtervolght ende naergekomen. Ende en sullen geen Backers ten tijde van soodanigen ommegangh ofte visitatie / geen Broodt / Deech / noch Meel mogen achterhouden ofte verbergen / maer alles ter goeder trouwen aen de handt houden / noch oock malkanderen mogen waerschouwen. Ende indien de voozsz Schout / Schepenen / of Secommitteerden / doende de voozsz visitatien / twiiffelden van eenigh bedzoch / verbergen / of iet diergelijcks / sullen mogen hups-soeckinge doen / of sulcks doen doen / oock den Backer / sijn hupsvrouwe

we/ Boden/ ende Verstercksters / ende elcks van hen
 strack Eedt mogen af-nemen : om welke Eeden te sta-
 ven/ deselve ende elcks van hen mitsdesen worden ge-
 committeert ende geauthoriseert. Ende indien iet on-
 behoorlijcks bevonden werde / sal den Backer staen tot
 arbitrale coꝛrectie / ende verbeurte van alle 't Bzoodt/
 goet ende quaet / mitsgaders Deech ende Meel/ daer in
 of mede eenige mishandelinghe soude zijn gedaen.

IX.

Niemandt sal binnen deser Stede Bzoodt moghen
 backen/ dan van Meel alhier ghemaelen; noch eenigh
 Bzoodt mogen verkoopen / dan 't gunt se selver binnen
 hun engen hupsen sullen hebben gebacken: 't welck hem
 verstaet over de ghene die van des Backers bzoodige
 hupsgefinde zijn: sonder dat yemandt voortaeen (geen
 Backer zijnde) hem met bzoodt of koeckjes te slijten of
 verkoopen sal moghen bemoepen binnen dese Stadt: al
 ende t'elckens op verbeurte van 't Meel ofte Bzoodt
 't welck ter contrarie gemaelen ofte gevent sal werden/
 ende boven dien arbitrale straffe. Dat mede niemandt
 de koeckjes 't hondert tot minder prijse als xxij. stu-
 vers sal moghen verkoopen / op pene als in de Gilde-
 briez.

X.

Geen Backers ofte haer hupsbzouwen / nochte pe-
 mant van harent wegen/en sullen eenigh kornel/ kornel-
 Meel

Meel / ofte Semelen / van buyten / binnen dese **Stade** mogen bzingen / ofte doen bzingen / nochte van buyten gekomen zijnde / binnen haer hups / hof / op haer werben mogen ontfangen / ofte dooz iemandt doen ontfangen / Directelijcken ofte indirectelijcken / op de boeten van drie ponden Vlaems / te verbeuren by elcken eenen / 't zy Backer / Kramer / Schipper / Schuytvoerder / Wagonaer ofte andere dese Ordonnantie eenighsins te buyten gegaen hebbende.

X I.

Alle Backers / hare Hupsvrouwen / ofte Dienstboden / werdt verboden het **Bzoodt** tot minder prijsse te verkoopen als het by de Heeren Burgermeesteren (in der tijdt) gestelt sal zijn / ofte oock eenigh **Bzoodt** / Kouckjes / ofte diergelijcke / hoedanigh het soude mogen zijn / toe te geven / als niet kunnende sulcks geschieden 't en zy splupden het **Bzoodt** ofte te licht backen / ofte wel in plaetse van goede **Tarwe** ofte **Kogge** ietwes anders daer inne vermenghen / daer dooz de goede **Gemeente** gheen behoozlijck voedtsel treckt : soo dat in plaetse splupden somwijlen een deupt op den prijs van het **Bzoodt** meynen te proffijteren / daerentegen dickmael een halve stuyver ofte meerder op het gewichte / ofte deught van dien / komen te verliezen. Ende sullen de voorsz Kouckjes niet mogen geven als naer advenant vier vooz een stuyver / alles op de boete vooz de eerstemael van 25 gulden / vooz de tweedemael 50 gulden niet suspentie van haer

haerlupden Neringe vooz den tijdt van ses weken ; ende meermalen daerinne delinquerende / op de verbeurte van het Gilde : welcke pepnen oock sullen incuzteren de gene detwelcke bevonden woorden haerlupder bzoodd tot hooger prijs / als de Settinge is / te verkoopen.

XII.

Die bevonden sal woorden sijn bzoodd te licht ghebacken te hebben / sal verbeuren een somme van twaelf gulden boven de verbeurte van 't bzoodd.

XIII.

Zoo wanneer eenige questie / ter saecke van het maelen / tusschen den Molenaer ende Backer / Koucke-backer / ofte Meel-verkooper respectie / soude mogen komen te ontstaen / sullen de gemelte partijen ghehouden sijn elcks het selvighe aen hare respectie Hoofslupden bekent te maeken / welcke Hoofslupden wederzijts twee upt den haren sullen committeren / om de voozsz questie absolutelijck af te doen : Ende by aldien de voozsz gecommiteerde Hoofslupden den anderen niet en souden komen verstaen / sullen sy-lupden partijen renvooeren aen de Heeren Commissarisen by de Heeren Magistraaten daer toe te stellen ofte committeren / detwelcke haerlupden questie absolutelijck sullen decideren ende afdoen : Sullende de ghemelte Molenaers / incas van questie / vooz de gemelte Hoofslupden ontboden zijnde / vooz deselve

felve moeten compareren / op pene van dertigh stuyvers
t'elckens by den contraventeur / ten behoude van de res-
pective Gildens te verbeuren / daer vooz de Hoofstuy-
den deselve paratelijck sullen vermogen te executeren.

XIII.

Nemant gecondemneert zijnde by de gecommiteerde
de Hoofstuyden ofte de Heeren Commissarisen / sal by
provisie die penningen / mette kosten / moeten namptise-
ren : ende soo den gecondemneerde soude willen appelle-
ren / in sulcken cas / sullen den Pächter ofte sijnen Col-
lecteur niet bevoecht zijn aen eenige Wacker ofte Ael-
verkooper billiet te geven.

XV.

Alle welcke boeten sullen gaen ende geappliceert wo-
den een derde vooz den Officier / een derde vooz den Ar-
men / ende het resterende derdepart vooz den Aenbren-
ger.

XVI.

Blyvende voozts de oude Ordonnantie in sijn geheel
ende ongeprejudicieert / vooz soo veel deselve by desen
niet en woedt verandert.

Ende

XVII.

Ende sullen de Backers ende hare Hupsvrouwen gehouden wesen te doen den naerfolgenden Eedt/ende den selven alle Aaren binnen acht dagen na 't veranderen van Burgermeesteren / op 't Kaedthups / vooz twee Schepenen / te komen vernieuten; met verklaringe van haer woonplaetse / ende vertooch van hun Merck / volgende het voozsz tweede Artijckel.

XVIII.

Alle de Hups-backers werde / by desen / verboden te verkoopen eenigh Koozn / Bzoodt / Meel / Blomme / of iets 'tgene de Back-Neringe soude mogen aengaen / ende gelast dat sp-lupden de Keur / op 't Deegh-wegen gemaect / mede subject sullen wesen : dat sp 't Bzoodt mede sullen moeten backen van de Gzypnen haer by de lupden ghegeven / sonder daer iets anders by ofte af te doen : ende sullen mede met Eede moeten verklaren / dat sp-lupden 't gunt voozschreven is sullen naerkomen.

E E D T.

WY Sweeren ende gelooven, dat wy ons in de Neringe van Backen getrouwelick ende in consciencie, naervolgende de gemaecte Keure ende Ordonnantie, sullen quijten, ende
preçijs

12. Ordonnantie op de Back-Neringe.

precijns naer de selve, reguleren : Dat wy ons Broodt met geen Kort-Meel, Kornel, Semelen of eenige andere substantie, anders als dese Ordonnantie mede brengt, en fullen vervalschen ; noch oock 't Broodt niet minder mogen geven, directelijck of indirectelijck, als de Settinge. Ende dat wy voorts al fullen doen, dat goede ende getrouwe Backers schuldigh zijn te doen. *Soe waerlijck moet ons Godt Almachtigh helpen.*

Aldus geresumeert ende gearresteert den 3. November 1664. present de Heeren Herbert vander Mey Bailliu, Mr. Nicolaes vander Graef, Jan van Immerzeel, Æmilius Cool, Donatus van Groenendijck, Burgemeesteren ; Hans Felbier, Govert Suys, Dr. Cornelis de Lange, Coenraet de Wilde, Reynier Crabeth, ende Jacob vander Duffen, Schepenen.

In kennisse van my,

J. DE VRYE.